

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: 151. Fabel. Alliance sluttet mellem Philosophien og Mekanica.

Citation: Holberg, Ludvig: "151. Fabel. Alliance sluttet mellem Philosophien og Mekanica.", i *Værker i tolv bind 9: Niels Klim*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 402. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg09-shoot-idm139856960116048/facsimile.pdf> (tilgået 17. september 2021)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 9: Niels Klim

MORALSKE FABLER

151. Fabel.

Alliance sluttet mellem Philosophien og Mekanica.

Philosophien havde sin Residentz paa et høye Slott udi Grækenland; Slottet var omringet af dybe Graver, og Skildvagte stode stedse ved Porten for at hindre at enhver ikke skulde have frie Indgang, saa at den levede paa de Orientaliske Kongers Viis, der sielden lode sig see, og ikke familiariserede sig uden med faa Favoriter. Dens Skikkelse var stedse den samme, saa at den udi Fædme tog hverken af eller til. Den syntes at være ved god Sundhed, alleene at den een og anden gang truedes med Obstruction, hvilken den blev raadet af Lægen i Tide at forekomme. Men den holdt saadant at være af ingen Betydelse, og vilde ingenlunde bekvemme sig til at bruge Medicine. Dog, saasom Obstructionen tog meer og meer til, lod hun sig omsider overtale til at medicinere, betienende sig af nogle nærværende Favoriter, som hun holdt for at have nogen Kundskab udi Læge-Konsten. Men de Medicamenter, som af de samme bleve hende givne, havde aldeles ingen Virkning, tvert imod Obstructionen tog meer og meer Overhaand. Udi denne Tilstand blev hende sagt, at udi Forstaden boede en gemeen Matrone ved Navn Mekanica, som foregav, sig at kunne hielpe Philosophien til rette, hvis hun vilde bruge hendes Medicamenter. Mekanica blev derpaa inviteret, og lod hun sig indfinde paa Slottet med en Apotheker ved Navn Experimentum. Disse tvende toge sig paa at curere Fruen, og merkede man strax en forunderlig Virkning af deres Medicamenter; thi Svagheden blev ikke alleene fordreven, men Philosophien fik nye Kræfter, og en nye Skikkelse, saa at hun blev fast ukiendelig for dem, som havde seet hende tilforn. Herudover fattede hun saadan Kiærlighed til Mekanica og Experimentum, at hun gandske allierede sig med dem, indrømmede dem fri Boeliger paa Slottet, og intet foretog sig uden deres Raad. Fruerterne deraf vare disse, at Philosophien er kommen i den herlige Stand, som vi nu see den at være udi.

MORALSKE FABLER

Fabelen lærer, at de Gamle ingen synderlig Fremgang kunde giøre udi Philosophien, efterdi de beflittede sig heller paa at forklare og forfægte Forfædrenes Lærdom, end at examinere den, og ved Experimenter at erhverve sig meere Lys. De foragtede ogsaa Mekanica, som de holdte for at være uanstændig for en Philosopho, og at henhøre til gemeene Haandwerker, da dog Erfarenhed viser, at Mekanica haver tilveyebragt de største Decouverter udi Philosophien.

152. Fabel.

Rangs-Tvistighed mellem Videnskaber.

Republiken gjorde engang et stort Aftens-Maaltid, og dertil inviterede alle Videnskaber. Hun gav Ordre til hendes Hoffmesterinde at rangere Gæsterne ved Taflet hver efter sin Værdighed. Men man merkede da, at Dyd og Lærdom ikke altid staae i Forbindelse med hinanden; thi der reysede sig en heftig Twistighed om Rangen, hvilken ikke endedes uden ved et blodigt Slagsmaal. Theologien forlangede at sidde ved Bord-Enden. Den sagde: Jeg vilde gjerne lade mig nøye med det nederste Sæde, men jeg maa staae paa Kirkens Respect. Philosophien meenede, at, saasom Religionen grunder sig paa den sunde Fornuft, saa tilkom hende Fortrin. De Transcendentalske Videnskabe meenede uden Disput, det øverste Sæde sig at tilkomme. Rhetorica udtømmede alle sine Poser for at vise sin Ret, og taledede med saadan Fynd, at endeel af de andre stod færdig til at give sig. Da traadde Mathesis frem, og sagde: Snak haver man nok af. Vil man see efter en Videnskabs Vished og Soliditet, saa kand ingen disputere mig Rangen: Kort at sige: Den eene vilde ikke give den anden noget efter, men Twistigheden tog saaledes til, at de komme i Haar sammen, og lod ingen da see større Hidsighed end Philosophia moralis, thi den sloges med saadan Brutalitet, at den med sønderrevne Klæder og blaa Øyen kom